

v sredi menj. Zatorej število izposojenk ne multiplicira kulturnega viška ali padca kakšnega naroda. Predmet temu delu so večjidel izposojenke novejšega in najnovejšega časa, kakršnih ima vsak narod več ali manj, in kakršnih se narodu ni treba sramovati, dasi niso vse od kraja za navadno književno pisavo. Pomenljivo je določevanje izposojenk ne le v zgolj jezičnem pogledu, ko se pokažejo tako zanimive jezične prikazni, ampak tudi v kulturno-historičnem oziru, ko se spozna medsebojni kulturni vpliv sosednih narodov.

Dosedanji uspehi naj izpodbujejo dr. Štreklja, naj še znaprej tako marljivo preiskuje medsebojno besedno posojanje, da bo mogoče Slovencem sestaviti kdaj etimološki slovar. Kakor je bil namreč Pleteršnik poklican, da je nakopičil tak dični slovar, tako je Štrekelj poklican, da nam ga etimološko dožene.

A. B.

Zapuščinski akt Prešernov. Objavil Avgust Žigon. (Izvestje c. kr. drž. gimnazije ces. Franca Jožefa v Kranju za l. 1903/1904.) Str. 53. — G. Žigon, c. kr. profesor v Kranju, nam je zelo ustregel, ker je objavil ves zapuščinski akt Prešernov z vsemi zapisniki in računi. To so seveda le suhoparni uradni dokumenti, a imajo vendar kolikortoliko važnosti, ker se dá iz njih na marsikaj sklepati. Literarnim zgodovinarjem bo ta spis vedno važen, ker nam daje trdnih, neizpodbitnih podatkov.

Čudno je, da v zapisniku zapuščenih knjig manjka „Novic“, „Illyr. Blatta“, da je v njem le en zvezek „Zhebelize“ itd. Pač pa so v njem francoske in angleške knjige. Najbrže se dá to razlagati tako, da je Prešeren izposojal slovenske knjige, ki mu jih niso vračali, ali jih je razdal. Saj reda ni imel Prešeren nobenega. Gospod pisatelj pravi, da to dejstvo „podpira Finžgarjevo misel, da je nekdo izločil iz Prešernovih zapuščenih stvari, kar se mu ni zdelo, da pride iz Prešernove sobe med ljudi“ (str. 7.). A to ni verjetno, ker ta bi bil gotovo „Novice“ in marsikatero drugo slovensko knjigo, ki je pogrešamo v zapisniku, vendar pustil. Najbolj zanimive so za literata razne italijanske, francoske, zlasti pa angleške knjige, ki so jih našli v zapuščini Prešernovi. Sicer je pa vsa njegova iz 107 knjig obstoječa knjižnica bila uradno cenjena le na 38 gld. 14 kr. tedanjega denarja!

S „Poezijami“ ni šlo tako gladko, kakor bi si človek mislil. V dveh letih — od izida do Prešernove smrti — je bilo le 183 izvodov razprodanih. Od 600 vezanih izvodov je do 15. marca 1849 našlo 216 izvodov odjemalce, od 600 nevezanih pa nobeden ne! Naslednja

zgodovina „Poezij“ tudi ni bila posebno srečna in tudi ni šlo vse v pravem redu, kakor dokazujejo dejstva.

Bodi dovolj, da se danes le površno ozremo na to zanimivo publikacijo! Gotovo bo zbudila komentarjev, ki bodo osvetljevali literarno zgodovino Prešernove dóbe. G. Žigon pa zasluži vse priznanje za to eksaktno in točno objavo!

Dr. E. L.

Mučenci. Starokrščanska povest. Hrvatsko spisal Milutin Mayer. S pisateljevim dovoljenjem poslovenil Emons ki. V Ljubljani. 1903. Založil Tomo Zupan. Natisnil Dragotin Hribar. Str. 167. — Ta povest iz starokrščanske zgodovine ima za Južne Slovane tudi lokalni pomen, ker se končuje v Sremu z mučeništvom, katero je tako mojstrsko naslikal čopič Medovičev. Štirje mučeniki, ki so delali tu v kamenitniku kot kamenoseki in pretrpeli smrt, ker niso hoteli darovati bogu Eskulapu, nam kažejo moč krščanske ideje, ki v smrti in v trpljenju zmaga. V tej povesti pisatelj dobro označuje razloček med krščansko in staro pogansko omiko. Seveda, tako globoko ne sega, kakor Sienkiewicz v svojem znanem romanu, a za nas ima ta povest tem večjo vrednost, ker se nanaša kolikortoliko na naše kraje. To povest jako priporočamo ljudskim in šolskim knjižnicam.

Sv. Ahacij s tovariši mučenci, Kranjske dežele pomočnik. V prid družbi sv. Cirila in Metoda spisal Ivan Vrhovnik. V Ljubljani, 1903. Založila „Družba sv. Cirila in Metoda“. Natisnil D. Hribar. Str. 35. — Gospod pisatelj je nabral zgodovinske podatke, ki jih imamo o svetem Ahaciju, svetniku, katerega spomin je tako ozko spojen z zgodovino kranjske dežele. Dobro je, da se tako poživlja spomin prejšnjih časov, častnih za naš narod. Jezik v tej knjižici, kakor tudi v prej omenjeni, je jako skrbno opiljen. Zdi se nam pa nekoliko preveč, ako se v jeziku, četudi z najboljšim namenom, umetniči. Tak zgled vidimo n. pr. v Gregorčičevi, sicer vse hyale vredni pesmi, prevodu stare sekvencije na čast sv. Ahaciju in tovarišem:

Vslišani se veselijo:
Saj On, kateri nje častijo,
Reši škod in škodnikov.
Po priprošnji Ti njihovi
Jezus, kralj, i nas pozovi
V družbo Tebi vgodnikov.

Taka dikcija se preveč razločuje od narodne govorice. A to le mimogrede. Posebno zanimivi so podatki o češčenju sv. Ahacija po raznih slovenskih krajih. Obe knjižici jako toplo priporočamo.

D. S.